

Norad i korte trekk 2005

Kontaktinformasjon

Norad

Direktoratet for utviklingssamarbeid

Postboks 8034 Dep.

N0-0030 OSLO

Besøksadresse:

Ruseløkkveien 26, Oslo

Telefon: +47 22 24 20 30

Telefaks: +47 22 24 20 31

postmottak@norad.no

Oppdatert informasjon finnes på www.norad.no

Norads telefonkatalog

www.norad.no/telefonkatalog

Alle foto: Norad

Forsidefoto: Steve McCurry/Magnum/All Over Press

Design: Agendum See Design as

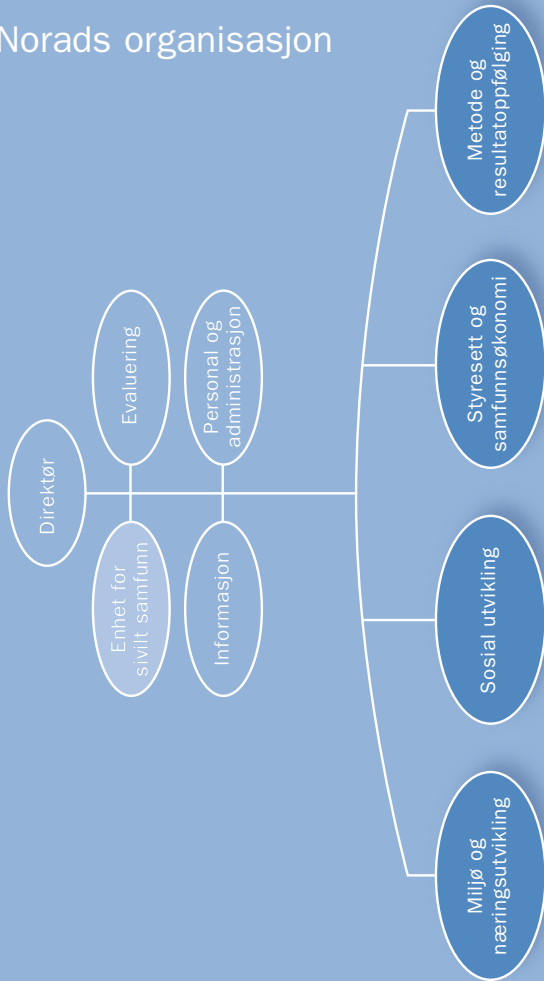
www.seedesign.no

ISBN 82-7548-159-7

Innhold

- 2 Norads organisasjon
- 3 Hva er Norad?
- 4 Tusenårsmålene
- 6 Utdanning
- 8 Helse
- 10 Hiv/aids
- 12 Styresett og korrupsjonsbekjempelse
- 14 Menneskerettigheter
- 16 Økonomisk utvikling og handel
- 18 Infrastruktur og energi
- 20 Miljø
- 22 Forskning og høyere utdanning
- 24 Sivilt samfunn
- 26 Kvinner og likestilling
- 28 Kvalitetssikring
- 30 Evaluering
- 32 Støtteordninger
- 34 Statistikk
- 52 Norges samarbeidsland

Norads organisasjon

Hva er Norad?

Norad er direktoratet for utviklingssamarbeid og har ansvaret for bistandsfaglig kvalitetssikring, resultatoppfølging, evaluering og tilskuddsforvaltning. Norad skal være Norges nytenkende fagmiljø i kampen mot fattigdom, og samarbeider nært med nasjonale og internasjonale fagmiljøer og organisasjoner.

Rådgiving og debatt

Direktoratet skal bidra med råd om effektiv oppfølging av Stortingsmelding nr. 35, Felles kamp mot fattigdom, og arbeidet med FNs Tusenårsmål. Etaten skal også bidra aktivt til faglige diskusjoner både i Norge og internasjonalt. Utenriksdepartementet og ambassader i Norges samarbeidsland er våre fremste oppdragsgivere.

Samarbeid og tilskudd

Etaten finansierer, samarbeider med og har kunnskap om norske og internasjonale organisasjoner, institusjoner og bedrifter. Kopling av organisasjonskunnskap og faglig rådgiving bidrar til å sikre kvaliteten på Norads tjenester gjennom økt tilfang av erfaringer.

Norads norske samarbeidspartnere er bistands- og humanitære organisasjoner, bedrifter, fagforeninger, kulturmiljøer, forskningsmiljøer, statlige etater og institusjoner.

Tusenårsmålene

Tusenårsmålene ble vedtatt på FNs toppmøte i september 2000. Det internasjonale samfunnet forpliktet seg til å oppnå åtte viktige mål som er rammen for det meste av det internasjonale utviklingssamarbeidet.

Innen 2015 skal:

- andelen av jordas befolkning som tjener mindre enn 1 dollar per dag halveres i forhold til 1990. I samme periode skal andelen av jordas befolkning som lider av sult, halveres
- alle barn være i stand til å gjennomføre grunnskolen
- likestilling fremmes og kvinners posisjon styrkes. Kjønnforskjeller i grunn- og videregående utdanning elimineres
- dødeligheten for barn under fem år reduseres med to tredeler i forhold til i 1990
- mørdredødelighet i forbindelse med fødsler reduseres med tre firedeler i forhold til i 1990
- spredningen av hiv/aids, malaria og andre dødelige sykdommer stanses og reverseres
- miljømessig bærekraft sikres
- globalt partnerskap for utvikling videreutvikles

Mål 1

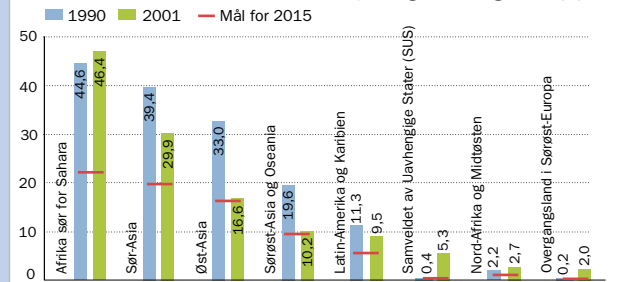
Fra 1990 til 2015 halvere andelen av jordas befolkning som tjener mindre enn 1 dollar per dag.

Ekstrem fattigdom er hverdagen for mer enn 1 milliard mennesker som overlever på mindre enn 1 dollar om dagen. Mer enn 800 millioner mennesker har for lite å spise til å møte sitt daglige energibehov. Matmangelen setter tilbake den psykiske og fysiske utviklingen hos små barn og truer muligheten deres for å overleve. Mer enn en firedeler av barn under fem år i utviklingsland er feilernære.

Å bekjempe fattigdom og sult er mulig. I Asia har fattigdomsreduksjonen vært dramatisk. Antall mennesker som lever på under 1 USD om dagen ble redusert med nesten en kvart milliard fra 1990 til 2001.

Asia leder an i å redusere fattigdommen

Antall mennesker som lever under 1USD per dag i 1990 og 2001 (%).

Kilde: FNs statusrapport for Tusenårsmålene 2005.

Avdeling for sosial utvikling

har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring innen utdanning.

Utdanning gir mulighet for å lære og å få innsikt og innflytelse i samfunnet. Internasjonalt er det en sterk satsing på grunnutdanning for alle. Innen 2015 skal alle barn ha mulighet til å gjennomføre grunnskolen (Tusenårs mål 2).

Den norske støtten skal bidra til å utvikle nasjonale utdanningssystemer som kan gi et godt skoletilbud til alle barn. Hovedfokus er på utvikling av grunnskolen, men det er i økende grad et fokus på hele sektoren og betydningen av å støtte utviklingen av et balansert utdanningssystem.

Norge støtter sektorprogrammer for utdanning i Tanzania, Zambia, Bangladesh og Nepal med faglig medvirking fra Norad. Norad deltok også i sentrale prosesser knyttet til utdanningssektoren i Vietnam, Madagaskar og Pakistan. Det er også et økende norsk engasjement innen utdanning i konflikt-områdene i Gulu/Uganda, Afghanistan og Angola. Støtte til høyere utdanning står sentralt i samarbeidet med Sør-Afrika.

Norge bidrar på områder som likestilling, integrert undervisning, tospråklighet, pensumutvikling med lokal tilpasning samt organisering av spesialundervisning. Norad har et godt etablert faglig samarbeid med Utdannings- og forskningsdepartementet og Høyskolen i Oslo/Lærerutdanningens internasjonale senter (LINS).

Frivillige organisasjoner har lenge vært engasjert i utdanningssektoren, og en betydelig del av den norske støtten går gjennom organisasjonene. De frivillige organisasjonenes rolle er å komplettere og supplere det offentlige arbeidet. Dette er særlig viktig i forhold til sårbare og marginaliserte grupper, f. eks. funksjonshemmede og etniske

minoriteter, som ofte faller utenfor store nasjonale programmer.

Norad styrket den faglige dialogen om utdanning med flere frivillige organisasjoner i 2004, deriblant Strømmestiftelsen, Utdanningsforbundet, Bistandsnemnda og Atlas-alliansen. Med finansiell støtte fra Norad etablerte LINS et forum med deltakere fra frivillige organisasjoner som arbeider med utdanning.

South Africa - Norway Tertiary Education Development Programme (SANTED) er en av hovedsatsingene i samarbeidet mellom Norge og Sør-Afrika. Foto: Bjørnulf Remme.

Avdeling for sosial utvikling

har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring innen helse.

Det er bred internasjonal enighet om at investeringer i helse er en forutsetning for økonomisk utvikling og reduksjon av fattigdom. Utviklingslandene står overfor store utfordringer med å utvikle helsetilbud som omfatter både forebygging og behandling – tilbud som også når de aller fattigste. Svake helsesystemer og mangel på kvalifisert helsepersonell er et grunnleggende problem. I tillegg er det stor mangel på medisiner og medisinsk utstyr.

I Mosambik og Malawi støtter Norge landenes nasjonale helseplaner, og bidrar til å utvikle kompetanse for sektorplanlegging og økonomisk forvaltning. Norges hovedkanaler er imidlertid FN-systemet og frivillige organisasjoner. Norge gir betydelig støtte til de globale helsefondene, spesielt til vaksinealliansen GAVI og Det globale fondet for bekjempelse av hiv/aids, tuberkulose og malaria. Norad fokuserer spesielt på giverharmonisering, tilpasning til nasjonale systemer og prosedyrer og på styrking av helsesystemer. Helsepersonellkrisen, spesielt i Det sørlige Afrika, er en grunnleggende hindring for å nå Tusenårsmålene. Norad har vært en pådriver i å øke internasjonal oppmerksomhet om dette arbeidet.

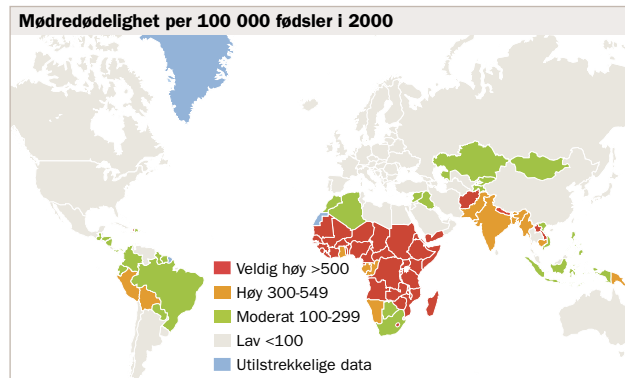
Norad samarbeider med en rekke norske fag og ressursmiljøer. Kontakten med den norske helseforvaltningen styrkes gjennom en rammeavtale med Sosial- og helsedirektoratet. En ny rammeavtale innen helse, hiv/aids og sosialområdet ble i 2005 etablert med Senter for helse og sosial utvikling (HeSo), Senter for internasjonal helse ved Universitetet i Bergen og Chr. Michelsens institutt (CMI).

En betydelig del av norsk støtte til helse gis gjennom norske frivillige organisasjoner.

Reproduktiv helse

Spørsmål om reproduktiv helse er knyttet til graviditet, fødsel, seksuelt overførbare sykdommer samt andre sykdommer og lidelser i forbindelse med de reproduktive organer og seksuallivet. Det omfatter også vern mot overgrep, tilgang på prevensjonsmidler og retten til å bestemme hvor mange barn en ønsker seg – og når de skal fødes.

Tiltak for å bedre mødrehelsen og forebygge mødredødelighet innbefatter informasjon og opplæring, seksualrådgivning og familieplanlegging, og ikke minst styrking av gynekologiske tjenester. Verdens helseorganisasjon (WHO) og FNs befolkningsprogram (UNFPA) samt den internasjonale frivillige organisasjonen Den internasjonale føderasjon for familieplanlegging (IPPF) er blant de viktigste organisasjonene på dette feltet, og mottar betydelig støtte via Norad.

Kilde: FNs statusrapport for Tusenårsmålene 2005.

Avdeling for sosial utvikling har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring innen hiv/aids.

Hiv/aids er ikke bare et helseproblem, men også et utviklingsproblem, som underminerer all samfunnsutvikling og hindrer økonomisk og sosial utvikling. Arbeidet mot hiv/aids prioriteres svært høyt i norsk bistand, og muligheten for forebygging og vurderingen av mulige konsekvenser av epidemien skal integreres i alt utviklingssamarbeid.

Alle Norges hovedsamarbeidsland har nå et nasjonalt aidsråd og en felles nasjonal handlingsplan som omfatter alle; stat, privat sektor og sivilt samfunn. For Norge er det viktig å ansvarliggjøre alle til forpliktende deltakelse i slik samordnet innsats og å knytte den effektivt til nasjonale fattigdomsstrategier.

Med lavere priser på aidsmedisiner kan flere i fattige land få behandling. Samtidig må forebygging og behandling gå hånd i hånd. FNs aidsprogram (UNAIDS) vedtok en oppdatert forebyggingsstrategi i juni 2005.

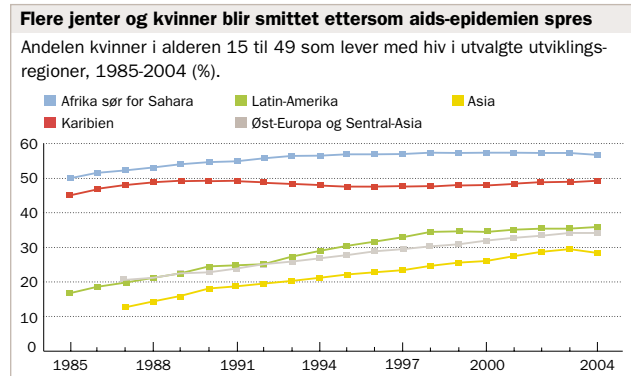
Norsk støtte kanaliseres blant annet gjennom Det globale fondet for bekjempelse av hiv/aids, tuberkulose og malaria, Clinton Foundation og gjennom frivillige organisasjoner. Norge er også en av de største giverne til UNAIDS. Fra norsk side er det også lagt stor vekt på faglig deltakelse i arbeidet for mer effektiv organisering av aids-innsatsen på landnivå og globalt.

Forebygging av hiv i et kvinnesperspektiv

En stadig økende andel av de som smittes av hiv er kvinner, særlig i Afrika sør for Sahara. Unge kvinner er spesielt utsatt. Årsakene til dette er mange. Kvinner gifter bort i ung alder og de har ofte liten makt over egen seksualitet. Fattigdom og lavt utdanningsnivå forsterker problemene. Skal seksualvaner endres, må det stilles spørsmål ved forholdet mellom menn og kvinner.

Haydom sykehus i Tanzania har startet en mobil klinikk hvor menn i landsbyene får mulighet til å komme sammen og diskutere seksualitet, forholdet mellom kvinner og menn og også får tilbud om å teste seg for hiv og andre seksuelt overførbare sykdommer. Foto: Ragnhild Seip/Norad.

Kilde: FNs statusrapport for Tusenårsmålene, 2005.

Godt styresett innebærer god forvaltning av økonomiske ressurser, en ansvarlig økonomisk politikk og aktiv bekjempelse av korrupsjon. Et godt styresett kjennetegnes ved en fungerende rettsstat, et åpent samfunn, respekt for menneskerettigheter og demokratisk styreform. De fleste utviklingsland preges i dag av svakt styresett på mange av disse områdene.

Norad jobber med gjennomganger av lands styresett. Norad har utarbeidet en liste over forhold som skal vurderes når Norge gir bistand, f.eks. respekt for menneskerettigheter, muligheter for deltakelse, politisk stabilitet, offentlig finansforvaltning og korrupsjon. Omfattende kunnskap om et lands styresett er nødvendig for at Norge skal gi relevant bistand.

Norad gir støtte til norske organisasjoner som jobber med rettigheter for kvinner, barn og urfolk. Dette er støtte som skal bidra til å gjennomføre menneskerettighetskonvensjoner. Norad støtter også internasjonale frivillige organisasjoner som jobber med samme tematikk. Norad samarbeider nært med norske fagmiljøer som Chr. Michelsens Institutt (CMI), Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI), Statskonsult, Senter for menneskerettigheter, Kommunenes Sentralforbund og Norsk institutt for by og regionsforskning (NIBR).

Med støtte fra Norad har Institutt for kvinneverett ved Universitetet i Oslo og Centre for International Environment and Development Studies (NORAGRIC) ved Universitetet for miljø og biovitenskap på Ås, undersøkt hvordan kvinners rett til land er ivaretatt i lover, nasjonale planer og av givene i land i østlige og sørlige Afrika. Denne typen studier gir Norad forståelse for kvinners situasjon og hva som skal til for å oppnå resultater i utviklings-samarbeidet. I tillegg øker de kompetansen til norske institusjoner.

Norads arbeid mot korrupsjon

Når offentlige midler stjeles eller misbrukes, blir det mindre igjen til offentlige investeringer og tjenester. På den måten reduserer korrupsjon et lands muligheter til utvikling. Det mest effektive og varige middelet mot korrupsjon er å bygge samfunn preget av åpenhet, demokratisk kontroll, politisk maktfordeling og effektive rettssystemer.

Norad skal bidra med faglige råd for effektiv oppfølging av korrupsjonsbekjempelse i norsk bistand, og skal også bidra aktivt til faglige diskusjoner nasjonalt og internasjonalt. I tillegg er det Norads oppgave å passe på at antikorrupsjon er en del av planleggingen og oppfølgingen av alle bistandstiltak.

Norge har lang erfaring med etablering av et effektivt og stabilt skatte- og avgiftssystem for petroleumssektoren, modeller for statlig eierskap, innfasing av oljeinntekter, samt opprettelse av petroleumsfond. Flere av Norges samarbeidsland har oljeressurser, og råd fra Norad eller andre norske samarbeidsparter bidrar til godt styresett og til å minske korrupsjonsrisikoen.

Norad har faglig samarbeid om korrupsjonsbekjempelse med forsknings- og utredningsinstitusjoner, frivillige organisasjoner og med norske næringslivsorganisasjoner, ofte som ledd i et videre samarbeid om styresett, menneskerettigheter og lignende. Norad støtter Transparency International (TI) og Tiri som jobber med korrupsjon i post-krigsland og International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI), som er en sammenslutning av riksrevisjoner. Norad deltar i anti-korrupsjonsarbeidet i OECD/DAC og har ansvar for oppfølging av antikorrupsjonsarbeidet til giversamarbeidet Utstein Anti-Corruption Resource Centre (U4).

Menneskerettighetene slår fast at alle er født frie og like, og med samme verdi. Fred, demokrati og respekt for menneskerettigheter er grunnleggende forutsetninger for bærekraftig utvikling. Menneskerettighetene regulerer forholdet mellom individet og staten, og gir individet beskyttelse mot overgrep. De omfatter sivile, politiske, sosiale, økonomiske og kulturelle rettigheter, og er nedfelt i internasjonale konvensjoner og erklæringer.

Menneskerettighetene gjelder for alle mennesker. Men i virkeligheten blir mange mennesker nektet mulighet til oppfyllelse av viktige menneskerettigheter. Dermed blir en menneskerettslig innfallsvinkel til utvikling sentralt for Norads arbeid. Norad kopler arbeidet med menneskerettigheter og utvikling. Det er denne måten å jobbe på som ofte blir omtalt som rettighetsbasert tilnærming til utvikling. Feltet menneskerettigheter ses også som en del av innsatsen for godt styresett.

Norad jobber med rettighetsbasert utvikling og finansierer menneskerettighetsprosjekter. Prosjekter som styrker det sivile samfunn og frie medier prioriteres. Norad jobber med kompetanseheving blant egne ansatte og hos samarbeidspartnere. Norad har kontakt med kompetansetilbydere både i Norge og utlandet.

Barns rettigheter

Barn under 18 år utgjør nærmere 45 prosent av verdens befolkning, men deres rettigheter og behov blir ofte nedprioritert eller glemt. Ifølge FNs Barnekonvensjon fra 1989 har barn en rekke rettigheter knyttet til helse, utdanning, omsorg, beskyttelse og deltakelse som krever særskilt fokus og egne tiltak i utviklingssamarbeidet. Det er imidlertid viktig at barnerettede tiltak blir en del av den overordnede

politikken og at hensyn til barns rettigheter alltid er en del av større og mer generelle utviklingsprogrammer.

En rettighetsbasert tilnærming danner grunnlaget for arbeidet med barn i utviklingssamarbeidet. Dette fremmer et syn på at barn er aktive individer med egne rettigheter og plikter som skal involveres aktivt og lyttes til i de prosessene som angår dem og deres liv.

Den nye norske utviklingsstrategien for barn og ungdom i Sør: "Tre milliarder grunner" som ble lansert i mars 2005, gir rammene for Norads arbeid i forhold til barn.

Urfolk

Urfolk er en sentral målgruppe i arbeidet med menneskerettigheter. Norges innsats for urfolk i bistanden er forankret i ILO-konvensjon nr. 169. Arbeidet skal bidra til anerkjennelse av urfolks grunnleggende rettigheter og styrke urfolks muligheter og evne til å fremme og forvalte sine interesser. I 2004 ferdigstilte Norad og UD de nye retningslinjene for norsk innsats overfor urfolk i utviklingssamarbeidet. Retningslinjene er førende for Norads arbeid med urfolk.

Norads urfolksinnsats kanaliseres i hovedsak via norske frivillige organisasjoner. Flere organisasjoner har gjennom mangeårig samarbeid med lokale urfolksorganisasjoner etablert en unik kompetanse på området; Regnskogsfondet i Brasil og Indonesia, Kirkens Nødhjelp i Botswana og Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpfond (SAIH) i Nicaragua og Bolivia. Også samiske organisasjoner mottar støtte til prosjekter som fokuserer på urfolks rettigheter. Det ytes også direkte støtte til urfolksorganisasjoner i Chile, Peru og Paraguay.

Verdiskapingen i fattige land må innrettes slik at den medfører langsiktig vekst, øker sysselsettingen og fører til økte skatteinntekter. Lokalt næringsliv står overfor en rekke utfordringer, blant annet begrenset markedsadgang, utilstrekkelig infrastruktur, mangelfullt lov- og regelverk og dårlig tilgang til faglært arbeidskraft. Norge har spesielle forutsetninger for å bistå utviklingsland innen energi, maritim sektor, fiskeri og naturressursforvaltning.

Hvis utviklingsland skal øke sin eksport er det viktig at de tilfredsstiller de kvalitetskrav som stilles på det internasjonale markedet, spesielt på matvarer. Norad arrangerte i 2004 en internasjonal konferanse om handel og matsikkerhet i Bergen. I 2004 satset Norad på næringsutvikling i Sør. Det ble etablert et bedre system for dialog og oppfølging mot alle ambassader, med spesiell vekt på Uganda, Vietnam, Sri Lanka og Mosambik.

Norad har innen handel, landbruk og generell næringsutvikling aktivt markedsført sterkere fokus på næringsutvikling og privat sektorutvikling. Sentrale partnere har vært Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO), Handel og Sevicenæringens Hovedorganisasjon (HSH), Selskapet for Norges Vel (SNV) og Utviklingsfondet. Gjennom avtalen med HSH arbeides det målrettet med kopling av norske importører mot eksportører. Samarbeidsavtalen med SNV fokuserer på næringsutvikling for organiserte grupper av produsenter på landsbygdnivå. Norsk import av soyabønner fra Mosambik er et eksempel på et resultat av satsningen. Med støtte fra Norad har Utviklingsfondet etablert et stort internasjonalt nettverk som skal fokusere på landbruksrettet utviklingsarbeid.

Nå tygger ku nr. 581 for Mosambik

På en gård i Akershus koser ku nr. 581 seg med nytt fôr: saftig soya fra Mosambik. Bonde Ole Kristian Skallerud håper importen både kan bidra til utvikling for Mosambik og gi god melk til tørste nordmenn. Soyaen er dyrket av småbønder i Mosambik, på spesialbestilling fra det norske bondesamvirket Felleskjøpet. I første omgang er det kjøpt inn 90 tonn, men på sikt håper Felleskjøpet å komme opp i hele 50 000 tonn per år. Importen er et resultat av et samarbeid mellom Felleskjøpet, mosambikanske landbruksorganisasjoner og Selskapet for Norges Vel, samt støtte fra Norad.

Foto: Tor Aksel Bolle.

I mange fattige land utnyttes ofte ikke rimelige og gode produkter kommersielt på grunn av dårlig infrastruktur – ikke minst i transportsektoren. Norge har lang erfaring med innsats for å utvikle sentral fysisk infrastruktur i samarbeidslandene, både innen kraftforsyning, vegutbygging, havner, vannforvaltning og teletjenester.

På energisektoren etterspørres i økende grad norsk kompetanse på gode forvaltningsprinsipper og erfaringer innen nasjonale energiressurser. På petroleumssektoren ble det i 2004 registrert en økende interesse i Vietnam, Angola, Nigeria, Øst-Timor, Sør-Afrika og Sri Lanka. Men også på vannkraftsektoren, hvor norske erfaringer knyttes til regionalt kraftsamarbeid, ble slik kompetanse etterspurt.

Norads rådgivning omfatter miljøaspekter, god forvaltning, sosiale aspekter, bidrag til bygging av institusjoner og korrupsjonsforebyggende tiltak. Sentrale oppgaver er samarbeid med Utenriksdepartementet om fornybar energi, støtte til regionalt kraftsamarbeid i Det sørlige Afrika og Nilen-regionen og dialog med Verdensbanken om bruk av norsk ekspertise på energisektoren.

Petroleumsforvaltning

Norges måte å forvalte petroleumsressursene på har skapt stor interesse internasjonalt, særlig i utviklingsland med petroleumspotensielle. Størst er interessen knyttet til systemet og prinsippene Norge har utviklet for å sikre at de verdifulle ressursene blir forvaltet på en forsvarlig og langsiktig måte, slik at verdiene kommer hele befolkningen til gode.

I norsk utviklingssamarbeid er det lagt vekt på at de norske erfaringene skal kunne gjøres tilgjengelig for utviklingsland. Den beste måten å

formidle disse erfaringene på er gjennom institusjonelt samarbeid, hvor hele det norske kompetansemiljøet kan stilles til disposisjon. I Øst-Timor har Norges utviklingssamarbeid bidratt til at det bygges opp en åpen og profesjonell forvaltning av landets desidert viktigste økonomiske ressurs. Oljedirektoratet har på norsk side påtatt seg ansvaret for de praktiske sidene ved samarbeidet.

Oljeplattform ved kysten av Angola. Foto: Scanpix/Martin Bureau/AFP.

Avdeling for miljø og næringsutvikling

har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring innen miljø.

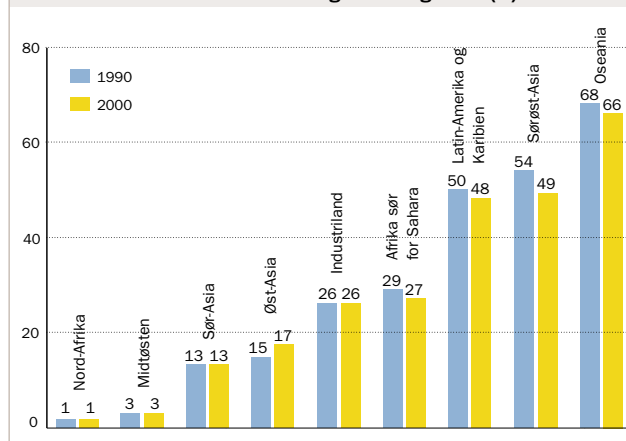
Langsiktig innsats for å bekjempe fattigdom må skje innen rammene som miljø- og naturressursgrunnlaget setter. Fattige mennesker er i større grad enn andre direkte avhengige av naturressursene, og bærekraftig ressursforvaltning så vel som tiltak mot miljøforringelse er derfor særlig viktig for fattige og utsatte befolkningsgrupper. Oppfølgingen av Verdenstoppmøtet for bærekraftig utvikling i Johannesburg, FNs Tusenårsmål og nasjonale fattigdomsstrategier vil danne grunnlaget for norsk miljørettet bistand de kommende år.

Miljørettede tiltak blir finansiert over alle tilskuddspostene Norad forvalter. Mest går gjennom internasjonale organisasjoner, der Norad har støttet Verdens naturvernunion (IUCN), International Institute for Environment and Development (IIED), International Institute for Sustainable Development (IISD), Norsk Institutt for Genøkologi (Genøk), Global Water Partnership, South Asian Network for Development and Environmental Economics (SANDEE), The Global Change System for Analysis, Research and Training (START) og Water Supply and Sanitation Collaborative Council (WSSCC). Mye av støtten var knyttet til oppfølging av Johannesburgerklæringen.

Over en firedel av støtten til norske frivillige organisasjoner har miljø som hoved- eller delmål. Få tiltak har miljø som hovedmål, men en del tiltak for landsbygdutvikling berører sentrale målsettinger for miljørettet bistand. Sentrale aktører er Utviklingsfondet og Kirkens Nødhjelp. Tørrlandskoordineringsgruppa er mest direkte miljørettet av de større tiltakene, gjennom sitt arbeid for å oppfylle Forørkningskonvensjonen. I tillegg fikk Regnskogsfondet og WWF-Norge støtte til arbeid i forhold til Johannesburgerklæringen.

Gode resultater for fiskeri og maritim sektor i Namibia

Norad bidro i 1990-2004 med rundt 450 millioner kroner i støtte til Namibias fiskeri- og maritim sektor. En sluttgjennomgang viser nå at det tette samarbeidet mellom Norge og Namibia har bidratt til et svært godt regulert system for fiskeriforvaltning i Namibia, med utvikling av institusjoner innen forskning, ressurovervåking og fiskeriforvaltning. Det er gitt mye støtte til fiskerioppsyn i form av fartøyrehabilitering, bygging, bemanning og driftsutvikling, og et utdanningsprogram på dette området. Rundt 14.000 mennesker jobber nå i den marine fiskerisektoren i Namibia, hvorav halvparten jobber med foredling av fisk på land.

Andelen av landareal dekket av skog i 1990 og 2000 (%)

Kilde: FNs statusrapport for Tusenårsmålene.

Avdeling for sosial utvikling har hovedsvaret for faglig rådgivning og for støtte til forskning i utviklingsland. Evalueringsavdelingen har ansvar for norsk utviklingsforskning.

Tilgang på forskningsbasert kunnskap om såvel nasjonale, regionale som globale forhold er sentralt for at utviklingslandene skal ha nødvendig kunnskap til å bedre levekår og næringsgrunnlag for et bredere lag av befolkningen. Utvikling av nyskapende nasjonale forskningsmiljøer er viktig for å kunne bygge egen kompetanse og kapasitet og for å kunne dra nytte av og bidra til den internasjonale kunnskapsutviklingen.

Norge ønsker å bidra til langsiktig kapasitetsutvikling innen forskning og høyere utdanning i utviklingsland. Målet er å skape livskraftige forskningsmiljøer som kan produsere og formidle kunnskap. Forskningsmiljøer i Norge er også engasjert i dette arbeidet.

Forskningssamarbeidet med utviklingsland omfatter to satsingsområder: Avtalen mellom Norad og Universitets- og høgskolerådet, som gjelder samarbeid mellom norske universiteter og deres partnere i samarbeidslandene og NUFU-programmet, som administreres av Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU). Ordningen for støtte til Forsknings- og institusjonssamarbeid mellom norske forskningsinstitutter og forskningsinstitusjoner i Norges samarbeidsland administreres av Norad. Støtten til regionale forskningsorganisasjoner er videreført på samme nivå og med de samme langsiktige avtalene med regionale forskningsfond og forskningsorganisasjoner i Afrika og Latin-Amerika. Særlig gjelder dette samfunnsvitenskapelig forskning.

Kompetanseheving i utviklingsland støttes primært gjennom Norads stipendprogram, som gir kandidater fra utviklingsland tilbud om videreutdanning på mastergradsnivå, i første rekke i Norge, men også ved tilrettelegging av kurs ved institusjoner i Sør. I 2004 ble det tatt opp

132 studenter fordelt på 22 masterkurs ved universitetene i Oslo, Bergen, Tromsø og Stavanger, NTNU, Universitetet for miljø- og biovitenskap på Ås og Høgskolen i Bodø. En evaluering av Stipendprogrammet ble gjennomført i 2005.

Norad gir støtte til flere mindre opplæringsprogrammer, som Kultur-utdanningsprogrammet, Tibet Network, Petrad og International Center for Hydropower.

Forskningssamarbeid med Sør-Afrika

Forskningssamarbeidet i det norsk-sørafrikanske forskningsprogrammet startet i 2000 og skal avsluttes i 2009. Da er målet at samarbeidet skal gå videre på finansiering utenfor bistandsbudsjettet. Programmet finansieres via ambassaden i Pretoria. Norads rolle er å være faglig rådgiver for ambassaden.

Tilsammen har 40 forskningsprosjekter fått støtte i løpet av de to søknadsrundene som til nå er gjennomført. For noen av prosjektene er hovedpoenget å bidra til kapasitetsbygging gjennom utdanning av master- og doktorgradsstudenter, mens andre prosjekter konsentrerer seg mest om å finne ny viten.

Bruk av melatonin i forebygging av hjerteinfarkt, er ett av prosjektene som får støtte. Dette er et samarbeid mellom Universitetet i Tromsø og Stellenbosch universitetet. Her gjennomføres målinger på et levende rotte-hjerte som er rigget opp i laboratoriet på Stellenbosch universitetet. Foto: Bjørnulf Remme.

Det sivile samfunn er en av de viktigste kanalene for norsk bistand, og Norge er det OECD-landet som kanalisere størst andel av sin bistandsinnsats via denne kanalen. Omfanget av støtten til det sivile samfunnet varierer betydelig mellom land og fagområder, og i enkelte land utgjør denne den dominerende kanalen for bistand. Mange av organisasjonene i det sivile samfunnet besitter land-, fag- og bistandsfaglig kompetanse, som gjør dem til svært relevante aktører for bistandsarbeid. Frivillige organisasjoner og andre norske aktører i det sivile samfunnet har gode forutsetninger for være med å påvirke utviklingen og å nå de aller fattigste og mest marginaliserte gruppene.

Sivilt samfunn defineres som:

- Formelle og uformelle *organisasjoner*, nettverk og bevegelser som er virksomme i spennet mellom stat og familie. Disse organisasjonene verken styres eller eies av staten, og driver hovedsakelig sin virksomhet på ideelt grunnlag.
- *Arena* for sivilsamfunnets aktører og deres forhold til andre aktører som staten og den private sektor. Dette spennet og denne arenaen formes av omgivelsene, herunder det loverket som det sivile samfunn opererer innenfor.

Styrke sivilt samfunn i Sør

Målet for Norads samarbeid med frivillige organisasjoner er å styrke det sivile samfunn i Sør som drivkraft og endringsagent for å nå nasjonale utviklingsmål. Et viktig mål er også å bidra til at fattige og utsatte målgrupper nås med grunnleggende sosiale og økonomiske tjenester.

Det legges stor vekt på innsats for å styrke lokale samarbeidspartners organisasjoner. Dette bidrar både til å styrke tiltakenes bærekraft og til å styrke det sivile samfunns rolle som positiv utviklingsaktør. Fra Norads side legges det også vekt på at organisasjoner som inngår i ulike typer utviklingssamarbeid i Sør er opptatt av å fremme forståelse og respekt for forhold i utviklingslandene og for Nord/Sør-samarbeidet i Norge. I denne sammenheng er det viktig at organisasjonene og deres medlemmer og støttegrupper samlet representerer en stor andel av Norges befolkning.

Folkelig engasjement

Norsk bistand som kanaliseres gjennom aktører i det sivile samfunnet har også som mål å fremme det folkelige engasjementet i Norge rundt utviklings- og Nord/Sør-spørsmål. Reaksjonen i etterkant av tsunamien (26. desember 2004) viste at den folkelige solidaritet overfor mennesker i fattige land står sterkt i Norge. Norad har i forhold til forvaltning av støtte til aktører i det sivile samfunnet lagt særlig vekt på fleksibilitet i forhold til å imøtekomme ønsker om uforutsette omdisponeringer, som eksempelvis kan oppstå som følge av naturkatastrofer.

Peter Weerasekera-barnehjemmet på Sri Lanka er et hjem for 80 barn. Nå utvides det for å gi et hjem til ytterligere 25 barn som er blitt foreldreløse som følge av tsunami katastrofen. Tre Rotary-klubber i Skien har tatt initiativ til å samle inn midler til barnehjemmet, mens det er en lokal samarbeidspartner på Sri Lanka som er drivkraften bak initiativet. Norad har bevilget 700 000 NOK til barnehjemmet.

Kvinneres rettigheter og likestilling

Avdeling for styresett og samfunnsøkonomi har hovedansvaret for faglig rådgivning og kvalitetssikring for spørsmål knyttet til kvinner og likestilling.

For å nå målet om å redusere andelen mennesker som lever i fattigdom i verden, er det avgjørende at arbeidet blir rettet inn mot å styrke kvinners stilling og kvinners rettigheter. Ved å skrive under på Tusenårsmaal nr. 3 har det internasjonale samfunnet forpliktet seg til å fremme likestilling og styrke kvinners stilling.

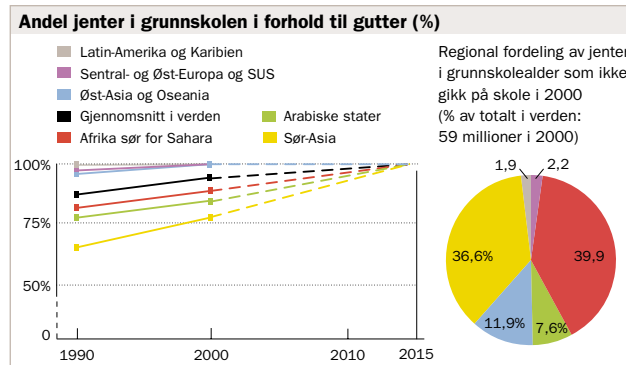
Arbeidet med å styrke kvinner og likestilling blir ivaretatt både i helse og utdanningssektoren, så vel som gjennom direkte støtte til tiltak for å styrke kvinners rettigheter og kvinners deltagelse i beslutnings- og inntektsgivende prosesser. Svært mye av arbeidet med å styrke kvinners rettigheter og ta hensynet til likestilling innen utviklingssamarbeid ivaretas innenfor rammen av støtte til styresett i Norges samarbeidsland og gjennom støtten til de frivillige organisasjonene.

Kidlink Foundation får støtte fra Norad til prosjektet "Utdannelse for fred" i Jordan. Programmet introduserer IKT- undervisning på jenteskoler. Foto: Odd de Presno/Kidlink.

Faglig dialog og organisasjonenes arbeid

Organisasjonene som støttes av bistandsordningene for det sivile samfunn arbeider i ulik grad mot kvinner og likestilling. Noen har et direkte mandat som kvinneorganisasjon eller paraplyorganisasjon for disse. Andre har valgt integrerte strategier, der hensynet til kvinner og likestilling ofte er en forutsetning for og del av organisasjonens totale aktiviteter. Forum for kvinner og utviklings spørsmål (FOKUS) har et direkte mål om å bidra til å bedre kvinners sosiale og økonomiske situasjon internasjonalt. FOKUS har over 60 norske kvinneorganisasjoner som medlemmer. Flere andre større organisasjoner har strategier for integrering av hensynet til kvinner og likestilling i sitt internasjonale arbeid. I tillegg støttes også organisasjoner med enkeltavtaler, der flere har tiltak direkte rettet mot kvinner. Eksempler på slik støtte er organisasjonen Arc-aid, som driver arbeid mot kjønnslemlestelse blant somaliske flyktninger i Dadaab-leiren i Kenya.

Kilde: Human Development Report 2004, UNDP.

Avdeling for metode og resultatoppfølging har ansvar for arbeidet med metodeutvikling når det gjelder forvaltning, kvalitetssikring og resultatoppfølging.

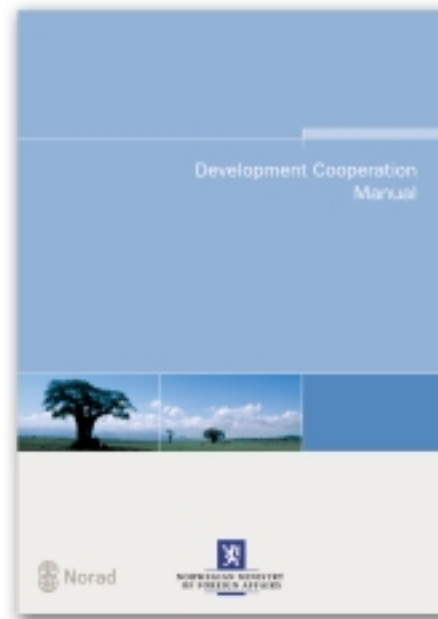
Norad har et utvidet mandat innen forvaltningsmessig kvalitetssikring. Dette omfatter blant annet system- og metodeutvikling. Norad bistår ambassadene og UD med opplæring på dette feltet.

Norad prioriterte i 2004 å videreutvikle de forvaltningsfaglige verktøyene. Forenkling, brukervennlighet og tilpasning til nye bistandsformer var sentrale kriterier. Samordning og forenkling av forvaltningen av de ulike tilskuddsordningene i Norad ble også påbegynt.

På oppdrag fra UD ble det gjort gjennomganger av forvaltningen ved ambassadene i alle syv hovedsamarbeidsland. Gjennomgangene fokuserte både på ambassadenes oppfølging av overordnede retningslinjer og tiltaksforvaltning. Rapportene gav anbefalinger om kvalitetssikringstiltak, som UD i samarbeid med ambassadene har fulgt opp.

Erfaringene fra forvaltningsgjennomgangene i 2004 var utgangspunkt for revisjon av Bistandshåndboka og danner dessuten grunnlag for 10 forvaltningsgjennomganger i 2005.

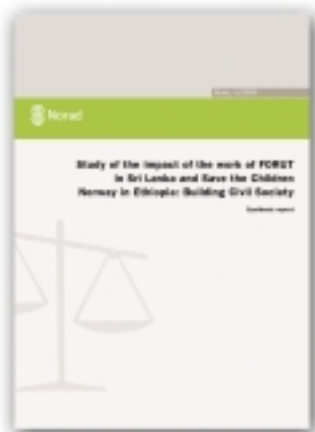
Arbeidet med den nye Bistandshåndboka startet i 2004. Håndboka inneholder prosedyrer for god forvaltning av bistandspenger. Også arbeidet med en ny avtalehåndbok (juridisk håndbok) ble påbegynt. Bistandshåndboka kan du laste ned fra www.norad.no/dcm.

Evalueringsevirkningen har som overordnet mål å forbedre utviklingsarbeidet gjennom økt innsikt i utviklingsprosesser, bidra til mer resultatorientert utviklingspolitikk og til en mer effektiv bistandsforvaltning. Evaluering er et sentralt element i kvalitetssikringen av bistanden.

Informasjon til samarbeidspartnerne og til offentligheten om resultatene og virkningene av bistanden er et annet viktig mål for evalueringsarbeidet. Konklusjonene fra evalueringer kan bidra med viktig læring og kunnskap i utformingen av ny innsats og til effektivisering av pågående innsats.

Alle evalueringsrapportene utgis i en egen rapportserie og distribueres gratis. Rapportene publiseres som hovedregel på engelsk. Rapportene er tilgjengelig på Norads hjemmesider.

Årlig program for evalueringsevirkningen og rullerende treårsprogram utarbeides i samråd med berørte avdelinger i UD, ambassader og Norad, og godkjennes av departementets politiske ledelse.

Det tettere og bedre koordinerte internasjonale utviklingssamarbeidet, harmoniseringsanstrengelsene og en sterkere rolle for partnerne i samarbeidet, innebærer at stadig flere evalueringer blir gjennomført som internasjonale fellesevalueringer. Vekten vil ligge på resultater på landnivå, på viktige sektorer, tverrgående tema og evalueringer av bistandsformer.

Norads stipendprogram (Norad Fellowship Programme) har vært gjenstand for en omfattende evaluering i regi av Norads Evalueringsavdeling. Rapporten publiseres i 2005. Foto: Teresa Grøtan.

Norad forvalter en rekke tilskuddsordninger som retter seg mot et bredt spekter av norske bedrifter, kulturinstitusjoner og sivile samfunnsaktører. I tillegg utlyser Norad årlig midler til forskning og institusjonssamarbeid mellom norske forskningsinstitutter og forskningsinstitusjoner i utviklingsland. Norad har også ansvaret for støtten til internasjonale organisasjoner.

Støtteordninger for sivilt samfunn

Støtteordningene for sivilt samfunn retter seg mot norske, frivillige aktører med engasjement i utviklingsland. Blant aktører som mottar støtte fra Norad er organisasjoner, foreninger, sammenslutninger, interessegrupper og lag. Disse spenner fra store, landsdekkende organisasjoner med omfattende prosjektengasjement i flere land, til små lokalsamfunnsbaserte foreninger som samarbeider med én partner om ett tiltak. Tiltakene dekker et bredt spekter av temaer og sektorer.

Støtteordninger for næringslivet

En viktig del av Norads arbeid er å stimulere norsk næringsliv til forretningsvirksomhet i utviklingsland. Bistand til å fremme overføring av teknologi, varer og tjenester til støtte for landenes oppbygging av infrastruktur og næringsvirksomhet er også viktig. Det gis dessuten støtte til tiltak som styrker landenes eksportmuligheter. Det forutsettes at prosjekter som skal få støtte tilfredsstiller mottakerlandets og internasjonale krav når det gjelder miljø- og forurensningshensyn.

Støtteordninger til forskning

Målet for støtte til samarbeid mellom norske forskningsinstitutter og institusjoner i Sør er å etablere arenaer for gjensidig utvikling av ny forskningsbasert kunnskap, samt bidra til kompetanse- og kapasitetsbygging i

forskningsinstitusjoner i Sør. Støtten skal fremme langsiktig forsknings-samarbeid i likeverdige relasjoner og tildeles norske forskningsinstitutter som har etablert samarbeidsrelasjoner med forskningsinstitusjoner i Sør.

Støtteordninger for internasjonale organisasjoner

Bevilgningen omfatter støtte til internasjonale organisasjoner og nettverk, herunder både ikke-statlige organisasjoner og flerstatlige organisasjoner som ikke er FN-organisasjoner. Støtte skal først og fremst gis til langsiktig utviklingsrettet virksomhet innenfor prioriterte innsatsområder hvor det finnes få eller ingen alternative kanaler og hvor overnasjonal innsats er viktig. Følgende tema prioriteres: reproduktiv helse, miljø og styresett, herunder demokratisk utvikling og menneskerettigheter. Støtte til organisasjoner og nettverk som arbeider innen fredsbygging og utdanning kan også vurderes.

Støtteordninger for mellomfolkelig samarbeid på Balkan

Støtteordningen har som overordnet målsetning å støtte det mellomfolkelige engasjement mellom lokalsamfunn i Norge og på Vest-Balkan. Av initiativ som har mottatt støtte kan nevnes: skoleutveksling, kommunesamarbeid, kompetanseutvikling, demokratiprosjekter og bokoversettelser.

Informasjonsstøtte

Målsettingen med rammeavtaleordningen for informasjonsstøtte er å bidra til at et mangfold av norske frivillige organisasjoner skal kunne drive et bredt informasjons- og opplysningsarbeid i Norge om sentrale og aktuelle Nord/Sør- og utviklingsspørsmål. Ordningen skal stimulere til engasjement og debatt, samarbeid og økt kompetanse i organisasjonen.

Norad har ansvaret for å rapportere Norges totale bistand til OECD/DAC, samt gjøre statistikk over norsk utviklingssamarbeid tilgjengelig for offentligheten.

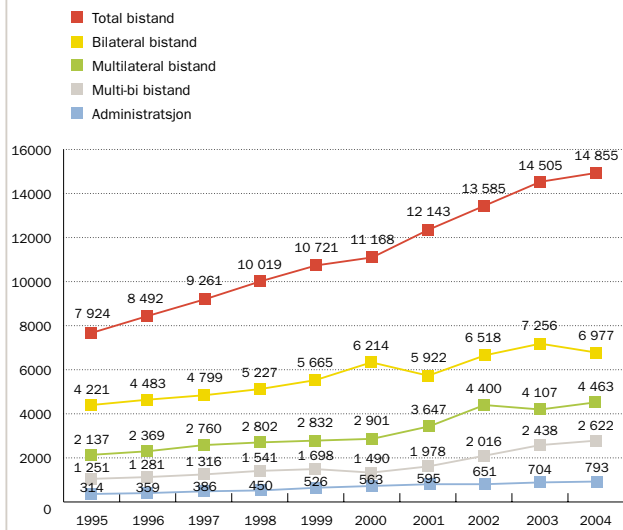
Norad forvalter en rekke tilskuddsordninger, som retter seg mot et bredt spekter av norske bedrifter, kulturinstitusjoner og sivilt samfunnsaktører. I tillegg utlyser Norad årlig midler til forskning og institusjonssamarbeid mellom norske forskningsinstitutter og forskningsinstitusjoner i utviklingsland. Norad har også ansvaret for støtten til internasjonale organisasjoner. I 2004 forvaltet Norad 1,8 milliarder kroner.

Bortsett fra oversikten over total norsk brutto bistand på neste side, omhandler tabellene i denne publikasjonen kun bistand gjennom Norad.

En samlet oversikt over statistikk over det norske utviklingssamarbeidet finner du på www.norad.no

Avdeling for metode og resultatoppfølging har ansvaret for kvalitets-sikringen og tilgjengeliggjøring av statistikk over det norske utviklingssamarbeidet.

Total norsk brutto bistand 1995-2004 ¹⁾
(NOK mill.)

¹⁾ Fordelingen mellom de ulike bistandstypene kan skille seg fra tidligere publiserte tall på grunn av oppdateringer av statistikken. Dette påvirker ikke tallene for total norsk bistand.

Bilateral bistand¹⁾ via Norad fordelt på hovedregioner, samarbeidsland²⁾ og innteksgruppen Minst utviklede land (MUL)³⁾ 2004
(NOK 1000 og som prosent av total bilateral bistand gjennom Norad)

Afrika	NOK 1000	%
Etiopia*	87 027	4,87 %
Uganda*	68 751	3,84 %
Mali*	50 482	2,82 %
Zambia*	46 143	2,58 %
Sudan*	45 681	2,55 %
Malawi*	42 506	2,38 %
Angola*	35 546	1,99 %
Mosambik*	34 618	1,94 %
Tanzania*	34 447	1,93 %
Zimbabwe	30 380	1,70 %
Sør-Afrika	28 572	1,60 %
Kenya	18 552	1,04 %
Rwanda*	18 490	1,03 %
Eritrea*	18 178	1,02 %
Niger*	11 763	0,66 %
Somalia*	10 767	0,60 %
Kongo (Dem. Rep.)*	7 917	0,44 %
Namibia	7 814	0,44 %
Madagaskar*	7 408	0,41 %
Botswana	6 404	0,36 %
Senegal*	5 673	0,32 %
Ghana	4 925	0,28 %
Lesotho*	4 549	0,25 %
Burundi*	4 446	0,25 %
Kamerun	4 304	0,24 %
Egypt	3 908	0,22 %
Nigeria	3 631	0,20 %
Sierra Leone*	2 766	0,15 %
Swaziland	2 560	0,14 %
Mauritania*	2 449	0,14 %

Liberia*	1 993	0,11 %
Gambia*	1 348	0,08 %
Cote D'Ivoire	1 004	0,06 %
Burkina Faso*	1 000	0,06 %
Marokko	336	0,02 %
Guinea-Bissau*	214	0,01 %
Kapp Verde*	49	0,00 %
Afrika uspesifisert	191 817	10,73 %
Totalt Afrika	848 419	47,45 %
Hvorav bidrag til MUL-land	544 213	30,43 %

Asia & Oseania	NOK 1000	%
Kina	46 608	2,61 %
Sri Lanka	40 696	2,28 %
Afghanistan*	31 930	1,79 %
Nepal*	29 286	1,64 %
Vietnam	21 520	1,20 %
Bangladesh*	17 714	0,99 %
Kambodsja*	14 109	0,79 %
India	14 057	0,79 %
Indonesia	12 563	0,70 %
Laos*	11 572	0,65 %
Mongolia	6 555	0,37 %
Øst-Timor*	6 549	0,37 %
Filippinene	3 452	0,19 %
Papua Ny-Guinea	2 274	0,13 %
Aserbajdsjan	1 837	0,10 %
Myanmar (Burma)*	1 217	0,07 %
Malaysia	1 099	0,06 %
Thailand	1 060	0,06 %

Pakistan	718	0,04 %
Bhutan*	175	0,01 %
Asia uspesifisert	18 912	1,06 %
Totalt Asia & Oseania	283 903	15,88 %
Hvorav bidrag til MUL-land	112 552	6,29 %

Europa	NOK 1000	%
Europa uspesifisert	3 912	0,22 %
Totalt Europa	3 912	0,22 %
hvorav bidrag til MUL-land	0	0,00 %

Latin-Amerika	NOK 1000	%
Nicaragua	38 213	2,14 %
Guatemala	26 174	1,46 %
Bolivia	22 291	1,25 %
Colombia	17 535	0,98 %
Ecuador	16 227	0,91 %
Brasil	16 200	0,91 %
Honduras	8 222	0,46 %
Peru	7 265	0,41 %
Cuba	5 998	0,34 %
El Salvador	4 206	0,24 %
Paraguay	3 935	0,22 %
Dominikanske Republikk	3 112	0,17 %
Jamaica	1 932	0,11 %
Chile	1 649	0,09 %
Haiti*	791	0,04 %
Mexico	444	0,02 %
Belize	281	0,02 %
Argentina	200	0,01 %

Latin-Amerika uspesifisert	30 101	1,68 %
Totalt Latin-Amerika	204 777	11,45 %

Hvorav bidrag til MUL-land	791	0,04 %
----------------------------	-----	--------

Midtøsten	NOK 1000	%
Det Palestinske Området	35 834	2,00 %
Libanon	5 469	0,31 %
Jemen*	394	0,02 %
Jordan	91	0,01 %
Iran	70	0,00 %
Midtøsten uspesifisert	429	0,02 %
Totalt Midtøsten	42 288	2,36 %
Hvorav bidrag til MUL-land	394	0,02 %

Globalt uspesifisert	404 830	22,64 %
-----------------------------	----------------	----------------

Delsum hoved- og andre samarbeidsland	783 665	43,83%
Delsum andre land	354 461	19,82 %
Delsum uspesifisert	650 001	36,35 %
Totalt	1 788 127	100,00 %

Hvorav bidrag til MUL-land	657 950	36,80 %
----------------------------	---------	---------

1) Inkludert multi-bi bistand.

2) Hovedsamarbeidsland (markert i grått) og samarbeidsland (i kursiv).

3) MUL-land som definert pr 1. januar 2003. De aktuelle landene er markert med*.

Bilateral bistand¹⁾ gjennom Norad fordelt på hovedsamarbeidsland, hovedregioner og resultatområder, 2004 (NOK 1000 og som prosent av total bilateral bistand til gjeldende land/region)

	Helse, utdanning og annet innen sosial sektor		hiv/aids		Økonomisk utvikl. og handel		Godt styresett		Miljø og energi		Nødhjelp og annet uspesifisert		Totalt	
Afrika														
Malawi	22 503	52,9 %	6 134	14,4 %	7 309	17,2 %	4 522	10,6 %	2 038	4,8 %			42 506	100,0 %
Mosambik	16 000	46,2 %	3 089	8,9 %	2 247	6,5 %	9 465	27,3 %	3 348	9,7 %	470	1,4 %	34 618	100,0 %
Tanzania	12 092	35,1 %	1 248	3,6 %	10 846	31,5 %	8 028	23,3 %	2 233	6,5 %			34 447	100,0 %
Uganda	32 027	46,6 %	2 868	4,2 %	11 599	16,9 %	16 632	24,2 %	4 419	6,4 %	1 206	1,8 %	68 751	100,0 %
Zambia	29 497	63,9 %	8 052	17,5 %	2 073	4,5 %	4 675	10,1 %	1 845	4,0 %			46 143	100,0 %
Andre land	208 766	48,5 %	20 037	4,7 %	98 403	22,9 %	85 975	20,0 %	4 147	1,0 %	12 732	3,0 %	430 135	100,0 %
Afrika uspesifisert	47 527	24,8 %	3 983	2,1 %	69 209	36,1 %	43 297	22,6 %	13 172	6,9 %	14 630	7,6 %	191 817	100,0 %
Sum Afrika	368 411	43,4 %	45 413	5,4 %	201 687	23,8 %	172 593	20,3 %	31 203	3,7 %	29 037	3,4 %	848 419	100,0 %
Asia & Oseania														
Bangladesh	7 346	41,5 %	581	3,3 %	8 946	50,5 %	612	3,5 %	228	1,3 %			17 714	100,0 %
Nepal	17 684	60,4 %	729	2,5 %	606	2,1 %	7 701	26,3 %	2 325	7,9 %	241	0,8 %	29 286	100,0 %
Andre land	101 565	46,6 %	3 020	1,4 %	74 545	34,2 %	19 628	9,0 %	13 049	6,0 %	6 184	2,8 %	217 991	100,0 %
Asia uspesifisert	2 881	15,2 %	2 368	12,5 %	8 923	47,2 %	612	3,2 %	3 000	15,9 %	1 128	6,0 %	18 912	100,0 %
Sum Asia & Oseania	129 477	45,6 %	6 698	2,4 %	93 020	32,8 %	28 553	10,1 %	18 602	6,6 %	7 552	2,7 %	283 903	100,0 %
Latin-Amerika														
Alle land	75 132	43,0 %	2 268	1,3 %	29 313	16,8 %	55 876	32,0 %	1 791	1,0 %	10 296	5,9 %	174 676	100,0 %
Latin-Amerika uspesifisert	7 125	23,7 %	1 776	5,9 %	2 655	8,8 %	8 305	27,6 %	21	0,1 %	10 218	33,9 %	30 101	100,0 %
Sum Latin-Amerika	82 257	40,2 %	4 043	2,0 %	31 969	15,6 %	64 181	31,3 %	1 812	0,9 %	20 514	10,0 %	204 777	100,0 %
Europa														
Stater i eks-Jugoslavia uspesifisert							3 912	100,0 %					3 912	100,0 %
Sum Europa							3 912	100,0 %					3 912	100,0 %
Midtøsten														
Alle land	25 285	60,4 %			1 465	3,5 %	13 967	33,4 %	1 140	2,7 %			41 858	100,0 %
Midtøsten uspesifisert							429	100,0 %					429	100,0 %
Sum Midtøsten	25 285	59,8 %			1 465	3,5 %	14 397	34,0 %	1 140	2,7 %			42 288	100,0 %
Globalt uspesifisert	228 494	56,4 %	1 754	0,4 %	39 671	9,8 %	55 721	13,8 %	39 982	9,9 %	39 208	9,7 %	404 830	100,0 %
Totalt	833 925	46,6 %	57 909	3,2 %	367 811	20,6 %	339 357	19,0 %	92 739	5,2 %	96 311	5,4 %	1 788 127	100,0 %

1) Inkludert multi-bi bistand.

Norads totale bistand gjennom norske NGO er fordelt på hoved-samarbeidsland, hovedregioner og resultatområder, 2004 (NOK 1000 og som prosent av total bilateral bistand til gjeldende land/region)

	Helse, utdanning og annet innen sosial sektor		hiv/aids		Økonomisk utvikl. og handel		Godt styresett		Miljø og energi		Nødhjelp og annet uspesifisert		Totalt	
Afrika														
Malawi	16 601	49,9 %	6 134	18,4 %	6 229	18,7 %	4 330	13,0 %					33 294	100,0 %
Mosambik	12 155	42,2 %	3 089	10,7 %	875	3,0 %	9 465	32,9 %	2 730	9,5 %	470	1,6 %	28 784	100,0 %
Tanzania	3 688	16,0 %	1 248	5,4 %	9 317	40,3 %	7 980	34,5 %	875	3,8 %			23 108	100,0 %
Uganda	22 580	41,5 %	2 868	5,3 %	7 113	13,1 %	16 632	30,6 %	4 000	7,4 %	1 206	2,2 %	54 399	100,0 %
Zambia	28 227	64,2 %	8 052	18,3 %	1 836	4,2 %	4 675	10,6 %	1 191	2,7 %			43 981	100,0 %
Andre land	172 616	46,1 %	18 037	4,8 %	84 910	22,7 %	84 863	22,7 %	1 501	0,4 %	12 687	3,4 %	374 615	100,0 %
Afrika uspesifisert	15 278	23,2 %	1 983	3,0 %	12 669	19,2 %	13 144	20,0 %	11 133	16,9 %	11 630	17,7 %	65 837	100,0 %
Totalt Afrika	271 145	43,5 %	41 413	6,6 %	122 949	19,7 %	141 088	22,6 %	21 430	3,4 %	25 992	4,2 %	624 017	100,0 %
Asia & Oseania														
Bangladesh	6 634	40,1 %	581	3,5 %	8 723	52,7 %	612	3,7 %					16 551	100,0 %
Nepal	13 919	57,4 %	729	3,0 %			7 701	31,8 %	1 651	6,8 %	241	1,0 %	24 240	100,0 %
Andre land	68 353	45,9 %	3 020	2,0 %	45 252	30,4 %	18 573	12,5 %	7 732	5,2 %	5 876	3,9 %	148 806	100,0 %
Asia uspesifisert	2 381	23,3 %	2 368	23,2 %	1 465	14,4 %	612	6,0 %	2 252	22,1 %	1 128	11,0 %	10 206	100,0 %
Totalt Asia & Oseania	91 287	45,7 %	6 698	3,4 %	55 441	27,7 %	27 499	13,8 %	11 635	5,8 %	7 244	3,6 %	199 803	100,0 %
Latin-Amerika														
Alle land	70 522	45,3 %	2 268	1,5 %	26 833	17,2 %	44 906	28,9 %	810	0,5 %	10 291	6,6 %	155 630	100,0 %
Latin-Amerika uspesifisert	3 025	16,8 %	1 776	9,9 %	1 665	9,3 %	8 220	45,7 %			3 305	18,4 %	17 991	100,0 %
Totalt Latin-Amerika	73 547	42,4 %	4 043	2,3 %	28 499	16,4 %	53 127	30,6 %	810	0,5 %	13 596	7,8 %	173 621	100,0 %
Totalt Midtøsten	18 223	54,2 %			1 458	4,3 %	13 967	41,5 %					33 648	100,0 %
Globalt uspesifisert	30 828	34,6 %	1 272	1,4 %	12 307	13,8 %	19 013	21,3 %	7 789	8,7 %	17 915	20,1 %	89 126	100,0 %
Totalt	485 029	43,3 %	53 426	4,8 %	220 654	19,7 %	254 694	22,7 %	41 665	3,7 %	64 747	5,8 %	1 120 216	100,0 %

Bistand gjennom Norad fordelt på kanaler og bistandstyper, 2004 (NOK 1000)

Kanal	Bilateral	Multi-bi	Multilateral	Totalt
Internasjonal NGO	105 312			105 312
Lokal NGO	14 743			14 743
Norsk NGO	1 120 216			1 120 216
Regional NGO	15 138			15 138
Nordisk Forskningsinstitusjon/stiftelse	141 045			141 045
Ikke NGO	316 680	74 993	24 915	416 588
Totalt	1 713 135	74 993	24 915	1 813 042

Bilateral bistand¹⁾ gjennom Norad fordelt på DAC-sektorer²⁾, 2004 (NOK 1000 og som prosent av total bilateral bistand gjennom Norad)

	2004	%	MUL-andel
111 Utdanning	63 629	3,6 %	40,2 %
112 Grunnutdanning	91 741	5,1 %	66,4 %
113 Videregående utdanning	16 459	0,9 %	48,5 %
114 Universitets- & høyskoleutd.	97 496	5,5 %	9,6 %
Sum Utdanning	269 325	15,1 %	38,5 %

121 Helse, generell	76 612	4,3 %	72,5 %
122 Primærhelse	70 006	3,9 %	65,7 %
Sum Helse	146 618	8,2 %	69,3 %
130 Befolkningsprog. og reprod. helse	107 882	6,0 %	35,1 %
130.40 Hvorav hiv/aids utgjør:	57 909	3,2 %	56,4 %
140 Vannforsyning & sanitær	44 938	2,5 %	51,3 %
150 Off. forvaltning og folkelig deltakelse	339 357	19,0 %	38,1 %
161 Sysselsetting	40 364	2,3 %	25,4 %
162 Bolig	2 112	0,1 %	34,9 %
163 Andre sosiale tjenester	204 865	11,5 %	25,3 %
210 Transport og lagerhold	3 663	0,2 %	16,9 %

220 Kommunikasjon	6 164	0,3 %	10,7 %
230 Energi	20 614	1,2 %	48,8 %
240 Bank og finansielle tjenester	48 819	2,7 %	48,1 %
250 Næringsliv og andre tjenester	25 870	1,4 %	23,6 %
311 Landbruk	91 169	5,1 %	55,7 %
312 Skogbruk	13 582	0,8 %	30,5 %
313 Fiske	64 451	3,6 %	1,5 %
321 Industri	19 746	1,1 %	18,6 %
322 Mineralressurser og gruvedrift	585	0,0 %	0,0 %
331 Handelspolitikk og reguleringer	13 100	0,7 %	-0,2 %
332 Turisme	3 784	0,2 %	5,7 %
410 Multisektoriell miljøinnsats	72 126	4,0 %	15,8 %
420 Multisektoriell kvinner og utvikling (WID)	28 862	1,6 %	32,5 %
430 Annen multisektoriell innsats	115 540	6,5 %	43,8 %
530 Annen generell program- og varebistand	8 279	0,5 %	100,0 %
720 Annen nødhjelp/krisehjelp	12 796	0,7 %	14,6 %
998 Uallokert/uspesifisert	83 515	4,7 %	20,7 %
Totalt	1 788 127	100,0 %	36,8 %

1) Inkludert multi-bi bistand.

2) Definisjon DAC-sektor: Betegnelse som har til hensikt å kartlegge hvilket område innen mottakerens økonomiske eller sosiale struktur bistanden hovedsakelig er ment å støtte.

Bilateral bistand¹⁾ gjennom Norad fordelt på hovedsamarbeidsland, hovedregioner og målgrupper²⁾, 2004 (NOK 1000)

	Urfolk	Kvinner	Barn	Flyktninger	Funksjons- hemmede
Afrika					
Malawi		30 245	22 804		4 759
Mosambik		10 666	17 638	2 390	2 432
Tanzania	2 044	12 195	6 185		1 614
Uganda	147	15 062	22 988	3 475	10 769
Zambia		15 082	29 447		350
Andre land	28 610	190 115	151 219	38 803	40 439
Afrika uspesifisert	10 578	22 244	12 129	4 180	11 999
Sum Afrika	41 380	295 609	262 410	48 848	72 362
Asia & Oseania					
Bangladesh	12 464	15 022	3 842		838
Nepal	2 225	3 675	10 254	290	3 715
Andre land	23 342	66 785	70 280	20 134	22 297
Asia uspesifisert	199	1 624	685	457	
Sum Asia & Oseania	38 231	87 106	85 062	20 881	26 849
Latin-Amerika					
Alle land	63 955	85 503	69 712	15 956	4 472
Latin-Amerika uspesifisert	875	10 368	5 226	340	782
Sum Latin-Amerika	64 830	95 871	74 938	16 296	5 255
Midtøsten	1 097	5 159	16 076	9 973	6 318
Globalt uspesifisert	14 137	45 540	31 423	4 804	3 563
Totalt	159 675	529 286	469 910	100 802	114 347

1) Inkludert multi-bi bistand.

2) Et tiltak/prosjekt/avtale kan ha flere hovedmålgrupper.

Norads utbetalinger over kapittelpost 160.75 internasjonale organisasjoner og nettverk, 2004

Avtalepartner	Beløp ¹⁾ (NOK 1000)
IPPF - International Planned Parenthood Federation	40 000
IUCN - The World Conservation Union	13 000
IDI Stiftelsen - Intosai Development Initiative	10 142
WWB - Women's World Banking	10 000
START	3 400
IDLO - International Development Law Organization	3 270
IPS - Inter Press Service	3 000
IWGIA - International Work Group for Indigenous Affairs	2 500
Right to Play	2 500
AMREF	2 000
IIED - International Institute for Environment and Development	2 000
WCRP - World Conference on Religion and Peace	2 000
Transparency International	2 000
ADEA - Association for Development of Education in Africa	1 750
Global Water Partnership	1 750
The Panos Institute	1 500
GenØk - Norsk Institutt for Genøkologi	1 000
WLUML - Women Living under Muslim Law	1 000
Population Council	1 000
UNION - International Union Against Tuberculosis and Lung Diseases	1 000
IISD - International Institute for Sustainable Development	950
IWHC - International Womens Health Coalition	900
CBPP - Center for Budget and Policy Priorities	710
HURIDOCS - Human Rights Information and Documentation Systems	500
ICSF - International Collective in Support of Fishworkers	500
SANDEE - South Asian Network for Development and Environmental Economics	500
ICAE - International Council for Adult Education	250
Advokatfirmaet Hjord	41
RAINBO	17
UNIConsult AS	12
Unkjent	4 250
Totalt	113 441

1) Støtten gjelder kun utbetalinger over følgende tilskuddsordning: kap.post 160.75 Internasjonale organisasjoner og nettverk.

Norads utbetalinger over utvalgte kapittposter⁴⁾ til sivilt samfunns aktørers langsiktige utviklingssamarbeid, 2004

Avtalepartner	Beløp¹⁾ (NOK 1000)	hvorav infostatte²⁾ utgjør (NOK 1000)
Bistandsnemnda*	119 997	300
Kirkens Nødhjelp*	115 485	2 000
Norsk Folkehjelp*	99 191	2 000
Redd Barna*	82 904	2 000
Norges Røde Kors*	47 197	2 000
Atlas-alliansen*	45 300	900
FORUT*	27 150	650
Utviklingsfondet*	26 977	985
Strømmestiftelsen*	26 520	900
CARE Norge*	24 588	700
LO - Landsorganisasjonen i Norge*	24 495	690
Det Kgl. Selskap for Norges Vel*	24 100	600
Regnskogfondet*	21 555	1 015
Flyktninghjelpen*	18 765	1 994
SAIH - Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpesfond*	16 398	695
FOKUS*	15 574	1 060
Norges Blindeforbund*	14 500	
WWF Norge*	14 020	
Plan International, Norge	10 187	196
Caritas Norge*	9 605	
Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité*	8 700	
Stiftelsen SOS-Barnebyer*	8 000	
Afghanistankomiteen i Norge*	7 135	135
Utdanningsforbundet*	6 869	
Lions Clubs International	5 600	
Vennskap Nord/Sør	5 494	5 394
Leger uten grenser Norge	5 368	
FORUM for utvikling og miljø*	5 000	
Namibiaforeningen*	4 959	18

Tørrelands-koordineringsgruppen*	4 772	
NHO - Næringslivets Hovedorganisasjon*	4 234	
ADRA-Norge	3 903	
Den Norske Advokatforening	3 902	
KS - Kommunenes sentralforbund	2 973	
YME-stiftelsen	2 600	
Norsk Sykepleierforbund*	2 481	
LNU - Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner	2 084	712
MSF - Medecins Sans Frontieres	2 000	
CIPA - Centr de Investigacion y Promocio	1 900	
Latin-Amerika Helsefond	1 609	
Norges KFUK/KFUM	1 604	
Samerådet	1 600	100
ISA - Instituto Socioambiental	1 450	
Norske Boligbyggelags Landsforbund	1 369	
SAI - Servicio de Apoyo Indígena	1 245	
Kvekerhjelpen	1 207	
Fellesrådet for Afrika	1 130	1 130
Hei Verden	1 061	64
Fadderbarnas framtid	1 046	46
Styringsgruppa for RORG-samarbeidet	1 037	1 037
Better Life Norway	1 000	
Foundation for Community Development	1 000	
Nasjonalt Åndelig råd for Bahá'ier i Norge	1 000	
NFKL	998	
Framtiden i våre hender	979	979
Centro de Trabalho Indigenista	960	
IGNIS	957	957
Interfolk	866	
Kirkens U-landsinformasjon	855	855
Arbeidernes Opplysningsorganisasjon	854	530

Avtalepartner, forts.	Beløp¹⁾ (NOK 1000)	hvorav infostøtte²⁾ utgjør (NOK 1000)
LAG - Latin-Amerikagruppene i Norge	851	851
WWF	848	848
Saami Council Swedish Section	800	
Yrkesorg. Sentralforbund	800	
Stiftelsen Gatebarn i Kenya	791	
Blå Kors Norge	790	
UiT - Universitetet i Tromsø	735	135
PACA	715	
FIVAS - Foreningen for internasjonale vann- og skogstudier	700	18
Attac Norge	673	673
Comissão Pró-Yanomami	635	
Bistandstorget	629	
Tierraviva	600	
Sociedad de Desarrollo Camp Mapuche	560	
FAIR - Fair Allocation of Infotech Resources	550	80
Dissimilis	548	
FIAN - Food First Info & Action Network	535	135
Operação Amazônia Nativa	520	
Norsk Ergoterapeutforbund	516	
AFINCO	500	
Global Aid Network	500	
Norway Cup	500	
PCI - Pro Comunidades Indigenas	500	
Conselho Indigena de Roraima	480	
AIDSESP	471	
Transparency International	456	
Global.no	450	450
KFUK-KFUM Global	450	
Frikirkenes Globale Informasjon	431	431
Idegruppen Nord/Sør	423	423
Internasjonal Reporter	422	422
Norges Speiderforbund	408	

Impact Forum Norway	400	
Operasjon Dagsverk	400	400
Pedagogisk Forum	400	
YS - Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	400	
Høyres Studieforbund	383	383
Studieforbundet for Folkeopplysning	362	362
Anettes Gatebarn	350	
CHIRAPAQ - Centro de Culturas Indigenas del Perú	350	
AIDSESP-PFMB	341	
Verdens Reindriftsforbund	340	
União das Nações Indigenas de Tefé	330	
Norsk Somalisk Selvhjelp Org	310	
Protecpo Ambiental Cacaolense	300	
Senterpartiets Studieforbund	300	300
Fadderforeningen Tso Pema Tibetansk Skole	290	
ARC-AID	288	
IDESCAS	285	
Kristelig Folkeparti	284	284
APIZ - Associação do Povo Indígena Zoró	280	
Norsk-Kambodsjansk Vennskapsforening	280	46
Internasjonalt Utvalg for Folkehøgskolen	269	269
Inst Reg de Promocion Aymara	250	
Norges Fredsråd	250	
Venner av Uganda	248	
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	244	244
Norwegian Disabled Care Foundation	239	
LAMS Foundation	236	
Ass das Mulheres do Alto Rio Negro	230	
Du store verden!	220	220
COIAB	200	
Corax Produksjon AS	200	
GAT - Grupo de Apoyo a los Totobiegosode	200	

Avtalepartner, forts.	Beløp¹⁾ (NOK 1000)	hvorav infostøtte²⁾ utgjør (NOK 1000)
Prosjekt Peru	200	
FN-sambandet	195	
Human-Etisk Forbund	150	
Norges Kristne Råd	150	
Speak It v/Øistein Thorsen	150	
Vennskap Tinn - Reu	144	
PRESS	142	142
The General Union of Palestinian Women	125	
Norsk Ornitologisk Forening	117	
A Mortensen Consulting Services	115	115
Norges Judoforbund	100	
World Voices	100	100
Kidlink	91	
Antislaveriselskapet	84	
Sund Folkehøgskole	75	75
Ergodialog	73	
SLUG - Aksjon Slekt U-landsgjelda	73	73
Hånd i hånd Uganda	69	
Vennskapssambandet Stord-Comalapa	54	54
Container til Cuba	50	
Det Norske Bibelselskapet	50	
Exposed Film Productions AS	50	
Norges Fredslag	46	46
Senter for konflikthåndtering	46	46
Den Norske Tibetkomite	41	41
Norfilm AS	40	
Stiftelsen Max Havelaar Norge	37	37
Isandi AS	36	
Holmenkollen Rotary Klubb	30	
Fredrikstad kommune	27	27
Habitat Norge	27	27
Mediaworks	20	

Samarbeidsutv. for Øst-Timor	19	19
Children at Risk Foundation	18	18
Den Norske Fredskomite	13	13
Norsk Form	10	
Bates AS Rådgivning	9	
Scanteam International AS	5	
Ung Agenda 21	4	4
IWGIA - International Work Group for Indigenous Affairs	0	
Sjøfartsdirektoratet	0	
Norsk fysioterapeutforbund	-134	
Diverse	5 756	1 239
Totalt	932 963	39 693

1) Beløpene her gjelder kun utbetalinger over tilskuddsordninger for sivilt samfunn:
Kap.post 160.70 Sivilt samfunn,

kap.post 160.71 Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid
kap.post 164.71 ODA-godkjente land på Balkan og andre ODA-godkjente OSSE-land.

I tillegg kan aktørene ha fått støtte over andre tilskuddsordninger i 2004.

Beløpene i tabellen er faktiske utbetalinger til organisasjonene i 2004. Tilsagnsbeløpet vil være høyere for de organisasjonene som hadde ubrukte midler i 2003.

2) Kap.post 160.71 Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid.

*) Organisasjoner Norad har samarbeidsavtale med, dvs. en flerårig avtale som inngås med bistandsorganisasjoner som driver relativt store, langsiktige utviklingsprosjekt. Beløpene i tabellen gjelder bare organisasjonens utbetalinger over de nevnte kapitelposter.

Norway's Partner Countries

Main Partner Countries

Africa

Malawi
Mozambique
Tanzania
Uganda
Zambia

Asia

Bangladesh
Nepal

Other Partner Countries

Africa

Angola
Eritrea
Ethiopia
Kenya
Madagascar
Mali
Nigeria
South Africa

Asia

Afghanistan
China
East Timor
Indonesia
Pakistan
Sri Lanka
The Palestinian Area
Vietnam

Latin America

Guatemala
Nicaragua

